

Inatsisartunut ilaasortaq

Knud Fleischer

Kattusseqatigiit Partiiat

Akitsuuteqanngitsunik eqqussuineq pillugu § 37 naapertorlugu apeqqummut akissuteqaat.

Den 12. juni 2012
Sagsnr.
Dok. Nr.

Asasara Knud Fleischer.

Nunamut isernermi akitsuuteqanngitsunik eqqussisinnaanerup atorunnaarsinneqarneranut atatillugu eqqussinermi akitsuutinit iluanaaruteqartarnermut tunngatillugu apeqqutit arlallit saqqummiussatit matumuuna akiniarsarissavakka.

Postboks 1605
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 32 20 42
E-mail: tax@gh.gl
www.nanoq.gl

1. Nioqqutissanik akitsuuteqanngitsunik tunisaqartarnerup atorunnaarsinneqarneranut atatillugu eqqussinermi akitsuutinit iluanaaruteqartarnermut tunngatillugu misissueqqissaarnermi angusat qanoq isikkoqarpat?

Nunamut isernermi akitsuuteqanngitsunik eqqussisinnaanerup atorunnaarsinneqarneranut atatillugu piffissami 2002-mit 2011-mut iluanaarutaasarsimasut eqqussorneqartullu amerlassusaat pillugit nalilersuineri nassuiaat innersuussutigivara. Nassuiaat 20+12-imi maajip qiteqqunnerani naammassineqarpoq, tassani 2011-mut tunngatillugu imigassat eqqunneqartut kisitsisinngorlugit paasissutissartaat kingulliit ilanngunneqarput.

2. KNI Pilersuisup 2011-p naanerani oqaatigaa, Kangerlussuarmi pisiniarfiup kaaviaartitai 50 %-it missaannik appariarsimasut. Paasissutissaq eqqortuunersoq Naalakkersuisut misissorsimavaat?

Naalakkersuisut KNI Pilersuisup paasissutissaatai qularutiginnigilaat, taamaammat taakku misissorneqarnissaannut pissutissaqarsimanngillat.

3. Kangerlussuarmi nioqqutissat akitsuuteqanngitsut tunineqartarnerisa atorunnaarsinneqarnerat suliffinnik qassinik naleqarsimava?

KNI Pilersuisoq 2001-mi decembarip 22-ani KNR-imut paasissutissiivoq, imigassanik aalakoornartortalinnik akitsuuteqanngitsunik eqqussisinnaanerup unitsinneqarnerani kiisalu tupanik akitsuuteqanngitsunik eqqussisinnaanerup tamakkiingikkaluartumik unitsinneqarnerani akitsuuteqanngitsunik pisiniarfimmi sulisoq, ataaseq kiisalu Kangerlussuarmi sulisut marluk soraarsinneqartariaqarsimasut.

Inussiarnersumik inuulluaqqsillunga

Maliina Abelsen

Akitsuuteqanngitsunik eqqussisinnaanerup unitsinneqarneranik naliliineq

Allakkiami matumani eqqussisinnaanermut nalunaarutip 1.1.2011-mi allanngortinneqarnerata sunniutai nalilersorneqarput, nalunaarutip allanngortinneqarneratigut imigassaq akitsuuteqanngitsaq Kalaallit Nunaannut eqquteqqusaajunnaarpoq, soorlu tupamik akitsuuteqanngitsumik eqqussisinnaaneq appartinneqartoq. Tassa tamatuma taaguutigaa "akitsuuteqanngitsunik eqqussisinnaanerup unitsinneqarnera".

Tamatuma kinguneranik imigassamut tupamullu akitsuutitigut 2011-mi iluanaarutaasussaagaluit iluanaarutigineqannginnerat. Aamma ukiuni arlalinni imigassap tupallu eqqunneqarnerisa appariartuinnarsimaneranni taamatut ingerlasoqarpoq. Taamaakkaluartoq oqaatigineqarsinnaanngilaq, akitsuuteqanngitsunik eqqussisinnaaneq unitsinneqarsimanngikkaluarpalluunniit eqqussuineq qanoq annikillisimatigissagaluarnersoq.

Misissueqqissaarnermi tunngavigineqarput eqqussuineri kisitsisitigut takussutissat, taamaammallu atuisanermi kisitsisitigut takussutissat tassani pineqaratik. Ilimagineqarporli, atuisanermi kisitsisitigut takussutissat allanngungaarsimassanngitsut. Misissueqqissaarnermi aamma imigassaq tupalu sumi nioqqutigineqarsimanersut misissorneqanngilaq, taamaattumik mittarfinni pisiniarfinnut sanilliullugu pisiniarfinni nalinginnaasuni nioqqutissat qanoq amerlatiginersut tigussaasumik nalilersorneqarsinnaanngillat.

2011-mut missingersuusiorneq naatsorsuusiornerlu

AI2011-mut missingiunneqarpoq, imigassap tupallu eqqunneqarneranni akitsuutitigut isertitarineqassat 455 mio. kr.-t, tassa imigassamut tunngatillugu 248 mio. kr.-t tupamullu tunngatillugu 207 mio. kr.-t isertitsissutigineqassat. Taakkunanga akitsuuteqanngitsunik eqqussuinerup unitsinneqarnerata kinguneranik imigassaq 5 mio. kr.-nik tupalu 25 mio. kr.-nik isertitaqarfiussat naatsorsuutigineqarpoq, tassa akitsuuteqanngitsunik eqqussuinerup unitsinneqarnera 30 mio. kr.-nik isertitaqarnissamut ilapittuutaanissaa naatsorsuutigineqarpoq.

2011-mi naatsorsuinerup takutippaa, tupamut imigassamullu tunngatillugu kisitsisit piviusut tassaasut 198,9 mio. kr.-t aamma 225,2 mio. kr.-t. Tassa taakkua marluullutik Landskarsimut 411,1 mio. kr.-nik isertitaqarfiupput, naatsorsuutigisamit 43,9 mio. kr.-nik annikinnerusumik. Tamanna takussutissiaq 1-imi eqikkarneqarpoq.

Takussutissiaq 1: Imigassap tupallu eqqunneqarneranni akitsuutit AI2011-mut aamma LAKA2011-mut isertitsissutaasut (1.000 kr.):

	AI2011	AIS2011 – akitsuuteqanngitsunik eqqussuineq unitsinnagu	LAKA2011	Nikingassut AI11-LAKA11	Nikingassut AI2011 akitsuuteqanngitsunik eqqussuineq unitsinnagu – LAKA2011
Imigassaq	248.000	243.000	225.198	-22.802	-17.802

Tupa	207.000	182.000	185.904	-21.096	3.904
Katillugit	455.000	425.000	411.102	-43.898	-13.898

Kisitsisit qulaani pineqartut immikkut isigalugit oqaatigineqarsinnaangilaq, akitsuuteqanngitsunik eqqussuinerup unitsinneqarnera siunertaq malillugu sunniuteqarsimanersoq. Oqaatigiinneqarsinnaavoq iluanaarutaasoq naatsorsuutigisamit annikinnerunera. Nalilerneqarsinnaangilarli eqqussuinerup nalunaarut allanngortinneqarsimanngitsuuppat qanoq annertutigisumik iluanaaruteqartoqarsimassagaluarnersoq.

Aammattaaq ukiut ataasiakkaat akornanni allanngorartoqarsinnaavoq, taamaammata ukiut ataasiinnaq tunngavigalugu inerniliinissaq akunnatuuganarpoq. Allakkiami matumani ukiut qulit ingerlanerini eqqussuinerup akitsuutit qanoq ingerlanersut misissorneqartussaavoq.

Pissutsit allat arlaqartut imigassamik tupamillu eqqussuinerup sunniuteqartarput, immikkoortullu tulliani takuneqarsinnaasutut atuneq ukiut kingulliit qulit ingerlaneranni appariartuinnavissimavoq.

Eqqussuinerup akitsuutit 2002-2011-mi annertussusaat

Piffissaq 2002-mit 2001-mut toqqarneqarpoq, ilaatigut ukiut arlaqarnerusut ingerlaneranni atunerup qanoq isikkoqarsimanera misissoqqissaarniarlugu. Ilaatigut kissaatigineqarmat, akitsuutit pineqartut piupmaneqarnerannut sunniutaat nalilersorniarlugu 2003-mi 2007-imilu akitsuusiinerit annertuut kingulliit marluusut misissueqqissaarnerup ilaatinneqarnissaat.

Taamaammata ukiut ataasiakkaat akornanni eqqussukkat annertussusaat ukiumi atunerup sanilliullugu mianersortumik nalilersorneqassapput, tassa eqqussuinerup imaluunniit eqqussuiniinnerunep uninngasuutit ikileriarnerannik imaluunniit amerleriarnerannik pissuteqarsinnaammata.

2002-mit 2011-mut iluanaarutit

	2002	2003	2004	2005	2006
	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
Nioqqutissat					
Immiaaraq	140.323.874	133.981.308	130.404.241	135.553.082	132.053.977
Viinni	42.326.801	41.044.040	46.722.329	49.075.364	46.758.654
Imigassaq	55.374.699	45.526.213	48.398.110	52.048.669	47.241.520
Imigassat katillugit	238.025.374	220.551.561	225.524.680	236.677.115	226.054.151
Cigaretsit	191.624.267	181.199.313	188.374.705	182.822.158	176.860.657
Tupat allat	16.565.832	16.668.932	23.070.556	26.466.433	27.046.619
Tupat katillugit	208.190.099	197.868.245	211.445.261	209.288.59	203.907.276
Imigassat tupallu katillugit	446.215.473	418.419.806	436.969.941	445.965.706	429.961.427

	2007	2008	2009	2010	2011
	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
Nioqqutissat					
Immiaaraq	135.193.494	150.234.879	146.854.003	145.181.660	146.985.877

Viinni	52.530.630	48.390.068	53.389.952	49.372.147	49.606.144
Imigassaq	46.900.498	34.798.210	38.376.720	38.142.492	35.923.806
Imigassat katillugit	234.624.622	233.423.157	238.620.675	232.696.299	225.198.764
Cigaretsit	184.779.576	162.421.670	150.600.641	160.766.516	146.719.894
Tupat allat	28.461.168	30.561.352	33.301.587	34.982.064	40.954.400
Tupat katillugit	213.240.744	192.983.022	183.902.228	195.748.580	185.904.016
Imigassat tupallu katillugit	447.865.366	426.406.179	422.522.903	428.444.879	408.352.780

Takussutissiami qulaaniittumi takuneqarsinnaasutut, akit nalinginnaasut malillugit iluanaarutaasartut allanngorarpallaanngillat, piffissamilu 2002-mit 2011-mut annikitsumik appariartorusaarsimallutik. Akit aalajangersimasut eqqarsaatigalugit iluanaarutaasartut malunnaatilimmik appariangaatsiarsimapput. Akigitinneqartartut appariarnerat 30%-it missaanniittutut naatsorsorneqarpoq.

Pingaartumik imigassat kimittuut eqqussorneqartartut ikiliartorput, immiaaqqalli viinnillu eqqussorneqarnerat taamaaginnangajalluni, viinninulli tunngatillugu piffissami tassani eqqussuineq annertusilaarsimavoq.

Tupanut tunngatillugu iluanaarutaasartut ukioq 2007 tikillugu allanngujaassimapput, taavali 2007-imit 2008-mut malunnaatilimmik appariarsimallutik (10% sinnerlugu) ukiullu tulluuttut ingerlanerini sulii appariartoqqissimallutik.

Soqutiginarnerusoq tassaavoq, cigaretsit eqqussorneqartut iluanaarutaasarnerat 2002-miilli 23%-it missaannik appariartorsimanagerat, akerlianik piffissami tassani tupat allat eqqussorneqarnerannit iluanaarutaasut 147%-it missaannik qaffassimapput.

2002-mit 2011-mut eqqussukkat annertussusaat

Tupanik tunisassiat eqqussorneqarnerat:

		2002	2003	2004	2005	2006
Cigaretsit	ataaseq	115.436.305	107.329.238	99.669.156	96.731.301	93.577.067
Cigaretsit pappiliartassaar	ataaseq	16.165.733	15.424.911	19.716.150	22.866.949	24.863.054
Tupa cigaretsiliassaq	kiilumut	7.857	8.029	9.432	11.310	11.270
Tupa aseqqorluttoq	kiilumut	9.458	9.260	12.327	13.043	12.784
Sikaavaqqat il.il 3 gram inorlugu oqimaassusillit	ataaseq	290.831	295.154	327.969	282.550	203.665
Sikaat 3 gram sinnerlugu oqimaassusillit	ataaseq	152.941	143.360	118.041	118.474	116.691

		2007	2008	2009	2010	2011
Cigaretsit	ataaseq	94.435.863	72.834.830	67.533.920	72.092.608	65.172.490
Cigaretsit pappiliartassaar	ataaseq	23.415.513	24.433.571	19.792.615	21.753.923	31.040.308
Tupa cigaretsiliassaq	kiilumut	12.145	9.283	13.420	13.059	12.395
Tupa aseqqorluttoq	kiilumut	13.326	15.514	16.024	18.458	22.271
Sikaavaqqat il.il 3 gram inorlugu oqimaassusillit	ataaseq	218.581	135.378	168.655	130.716	162.650
Sikaat 3 gram sinnerlugu oqimaassusillit	ataaseq	144.101	113.370	40.588	47.253	38.727

Cigaretsit eqquorneqartut amerlassusaat 2002-mi 115 mio.-init 2011-mi 65 mio. missaannut ikileriarsimapput, tassa 43,5%-it nalingannik eqqunneqartut ikileriarsimapput. Akerlianik cigaretsit pappiliartassaat kiisalu tupat cigaretsiliassat tupallu aseqqorluttut eqquorneqartut amerleriassutaasa annertussutigivaat 92,0%-it, 57,8%-it aamma 135,5%-it.

Nioqqutissat eqquorneqartut amerlassusaasa takutippaat piffissap ingerlanerani malunnaatilimmik eqquusukat ikileriangaatsiarsimasut, 2008-mi malunnarnerpaavoq, tassani cigaretsit eqquorneqartut ukiup siulianut sanilliullugu 22,9%.-inik ikileriartut. Pissutaanerpaasutut akitsuutit 2007-imi oktobari qaammat annertuumik qaffanneqarnerat oqaatigineqarsinnaavoq.

Cigaretsit pappiliartassaasa kiisalu tupat cigaretsiliassat aseqqorluttullu piffissami tassani eqquorneqarnerisa qaffariarnerannut pissutaasorinarpoq, cigaretsinik piariikkanik atuinermut sanilliullugu nammineq cigaretsinik imusisalersimaneq. Tassunga nassuiaataasinnaavoq, cigaretsinik piariikkanik inuit arlallit pisinissamut akissaqannginnerat, ilimagineqanngimmammi pujortartartut cigaretsinik namminneq imusineq "nuannarigaat".

Tamanna aamma akissarsianut pisissutaasinnaasunut naleqqiullugu akit nalinginnaasut qaffakkiartornerannut atatillugu akitsuutit annertuumik qaffanneqarsimanerannut naapertuuppoq. Ataatsimut isigalugit tamatuma nassataanik, atuneq allanngortinneqanngippat 2011-mi 2002-mut sanilliullugu isertitat amerlanerusut atornerqartussaapput. Inuit ataasiakkaat tamatumani ilaatigut tunisassianik allanik akikinnerusunillu atuinertik taarserlugu akissarsiatik pisissutaasinnaasut allanngortissinnaavaat.

Imigassanik aalakoornartortalinnik eqqusuineq:

		2002	2003	2004	2005	2006
Immiaaraq	liiterimut	7.415.147	7.075.315	6.916.339	7.218.886	7.145.502
Viinni	liiterimut	756.825	729.567	826.497	859.617	804.228
Imigassaq	liiterimut	200.347	166.069	174.736	190.616	174.631

		2007	2008	2009	2010	2011.
Immiaaraq	liiterimut	7.280.480	7.196.004	6.999.273	6.953.004	6.710.754
Viinni	liiterimut	900.642	672.347	774.429	700.010	673.220
Imigassaq	liiterimut	166.319	101.864	115.104	113.013	103.827

Takussutissiami qulaaniittumi takuneqarsinnaasutut, nioqqutissat taakkua pingasuusut eqquorneqarnerisa amerlassusaat appariarsimavoq. Tassa piffissami 2002-mit 2011-mut immiaaqqat eqquorneqartut 9,50%-inik appariarsimapput, viinnit eqquorneqartut 11,04%-inik appariarsimallutik aamma imigassat eqquorneqartut 48,17%-inik appariarsimallutik.

Cigaretsit assigalugit imigassat 2007-imit 2008-mut eqqunneqartut ikileriangaatsiarsimapput, soorlu siusinnerusukkat oqaatigineqareersoq, 2007-imi oktobarip 19-iani akitsuutit aalajangiunneqartut tassani pissutaasorineqarput. Ukiumi tassani eqquusukat ikileriarnertat eqqaassanngikkaanni, ukiut ataasiakkaat akornanni annikitsumik allanngorartoqarpoq, taamaattoq malunnartumik eqquorneqartut ikiliartuinnarput.

Cigaretsit, immiaaqqat, viinnit imigassallu 2007-imit 2008-mut eqqussorneqartut amerlassusaasa takutippaat, akitsuutit qaffasissusaasa/akit qaffasissusaasa killissartik tikissimagaat, taamaammat atuisartut nalinginnaasut tunisassiat taakkua tunulliuttalersimavaat, tassa tunisassianik pineqartunik nuannarisaqarnermut sanilliullugu akit naapertuukkunnaarsimmata.

Ineriartorneq qulaani pineqartoq isertitat pisissutaasinnaasut ineriartorerannut sanilliukkaanni isumaqarnarpoq, ineriartorerup takutikkaa tupanik atuinermi pissutsit assigalugit siusinnerusukkut atuisarnermut paarlaallugu tunisassianik akikinnerusunik ilaatigut appasinnerusumik akitsuuserneqarsimasunik atuisoqartalersoq, tassa imigassat akitsuusersorneqarnerat annertusiartortillugu.

Innuttaasut 14-it sinnerlugit ukiullit atuinerat.

Iluanaarutaasartut annertussusaasa appariartorerat ilutigalugu innuttaasut 14-it sinnerlugit ukiullit atuinerat agguaqatigiissillugu appariartorpoq.

2002-mit 2011-mut innuttaasumut ataatsimut 14-it sinnerlugit ukiulimmut tupanik tunisassiat gramminngorlugit eqqunneqartut.

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
3.223,22	3.009,67	2.901,18	2.867,30	2.770,33	2.821,12	2.296,41	2.273,07	2.417,22	2.296,57

Piffissami 2002-mit 2011-mut innuttaasumut ataatsimut 14-it sinnerlugit ukiulimmut tupanik tunisassiat eqqunneqartut ukiumut 3,2 kilo-mit ukiumut 2,3 kilo-mut appariarsimapput, tassa 28,8%-it nalingannik appariarsimapput.

Takussutissiami tulliuttumi 2002-mit 2011-mut innuttaasumut ataatsimut 14-it sinnerlugit ukiulimmut imigassat akuitsut eqqussorneqartut agguaqatigiissillugu 14,44 liiterimit 10,00 liiteri ataallugu appariarsimanerat 30,7%-it nalingisa missarigaat naatsorsorneqarput.

Innuttaasumut ataatsimut 14-it sinnerlugit ukiulimmut imigassat eqqussorneqartut imigassamut akuitsumut naatsorsorneqarnerat.

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
12,44	11,60	11,65	12,11	11,68	11,97	10,55	10,63	10,43	9,79

Pissutaasut

Qulaani takuneqarsinnaasutut imigassat tupallu eqqussorneqartut ikiliartuinnarput. Tamatumunnga pissutaasut arlaqarput, soorlu eqikkarlugit makkuusut:

1. Akitsuutit qaffasissusaasa allanngortinneqarnerat.
2. Suliniutit atuinermut taamalu assersuutigalugu pujortartarneq pillugu inatsimmik atuutsitsilernermet sunniuteqarsinnaasut.
3. Akissarsiat pisissutaasinnaasut inissisimanerat, taamalu inuit ataasiakkaat nioqutissanik pineqartunik pisiaqarnissamut periarfissaat.
4. Ileqqut periutsillu nalinginnaasut ineriartorerat.
5. Atueriaatsit allanngortinneqarnerat.
6. Kisermaassinertut ittumik ingerlatsineq.

1. **Akitsuutit qaffasissusaasa allanngortinneqarnerat.**

Piffissami 2002-mit 2011-mut akitsuutit qaffasissusaat marloriarluni allanngortinneqarput. Siullermik 2003-mi novembarip 7-iani tupanik tunisassiat pillugit akitsuutit allanngortinneqarput, aappasaanik 2007-imi oktobarip 19-iani tupanik imigassanillu tunisassiat akitsuutaat allanngortinneqarlutik.

Imigassanut akitsuutit imigassat kimittussusaat malillugu allanngorarput, tassa imigassanut kimikinnerusunut, soorlu immiaaqqanut viinninullu sanilliullugu imigassanut kimittuunut, assersuutigalugu snapsinut, rominut, vodkanut assigisaannullu akitsuutit appasinnerupput. Paasiuminarsaaniarluni akitsuuteqarnerpaat akitsuutaasa inissisimanerat ilanngunneqarpoq, akitsuuteqarnerpaat tassaapput immiaaqqat nalinginnaasumik kimittussusillit, viinnt 9,10-t 12,09-llu akornanni kimittutigisumik aalakoornartortallit kiisalu imigassat kimittuut 35,10-t 45,09-llu akornanni kimittutigisumik aalakoornartortallit. Akitsuusersukkat taakkua pingasut tassaapput imigassat eqqussorneqartut 90%-iisa aamma 95%-iisa akornanniittut.

Nioqqutissat	7. november 2003-p siorna	7. november 2003	19. oktober 2007	Qaffariaat procentin- ngorlugu
Cigaretsit	Ataaseq 1,66 kr.	Ataaseq 1,89 kr.	Ataaseq 2,23 kr.	34,34%
Sikaavaqqat	Ataaseq 0,97 kr.	Ataaseq 1,11 kr.	Ataaseq 1,30 kr.	34,02%
Sikaat	Ataaseq 1,17 kr.	Ataaseq 1,34 kr.	Ataaseq 1,58 kr.	35,04%
Cigaretsit pappiliartassaat	Ataaseq 0,36 kr.	Ataaseq 0,41 kr.	Ataaseq 0,48 kr.	33,33%
Tupa aseqqorluttoq	Kiilumut 366,76 kr.	Kiilumut 417,59 kr.	Kiilugmut 492,00 kr.	34,15%
Tupa cigaretsiliassaq	Kiilumut 867,52 kr.	9Kiilumut 87,76 kr.	Kiilumut 1.165,00 kr.	34,29%
Immiaraq, 4,10- mit 5,09%-mut kimittussusilik	Liiterimut 18,45 kr.	Liiterimut 18,45 kr.	Liiterimut 21,00 kr.	13,82%
Viinni, 9,10-mit 12,09%-mut kimittussusilik	Liiterimut 47,00 kr.	Liiterimut 47,00 kr.	Liiterimut 56,00 kr.	19,15%
Imigassaq, 35,10- mit 45,09%-mut kimittussusilik	Liiterimut 289,21 kr.	Liiterimut 289,21 kr.	Liiterimut 361,00 kr.	24,82%

Atuinermit akit nalingat 2002-mi januaarip aallaqqaataanit 2011-mi juulip aallaqqaataanut 21%-inik qaffappoq.

2. Suliniutit atuinermit taamalu assersuutigalugu pujortartarnej pillugu inatsimmik atuutsitsilernermit sunniuteqarsinnaasut.

Pujortartarnej pillugu maleruaqqusat 1994-imiilli arlaleriarlugit sukaterneqartarput. Pujortarnermit inerteqquteqarnej pillugu Inatsisartut inatsisaat 1. oktober 2010-mi atuutilersussanngorlugu 2010-mi aalajangiunneqarpoq, tassani siusinnerusumut sanilliullugu annertuumik sukaterisoqarpoq, soorlu suliffeqarfinni arlalinni,

akunnittarfinni, neriniartarfinni, imerniartarfinni, taxani il.il.
Pujortartoqqaqusaajunnaarpoq.

Imigassamut tunngatillugu illoqarfinni arlalinni nalunaarusiaq aqcutigalugu killilersuisoqarpoq, tassa illoqarfinni pineqartuni imigassaq kimittussutsimigut aalajangersimasuusooq sinnerlugu kimittussusilik tuniniaqqusaanngilaq. Nunaqarfinnut arlalinnut tunngatillugu taamaallaat nioqcutissat aalakoornartortallit tikiseqqaarlugit pissarsiarineqarsinnaapput, tassa pileritsariaaarnikkut pisisoqarsinnaanngilaq.

3. Akissarsiat pisissutaasinnaasut inissisimanagerat, taamalu inuit ataasiakkaat nioqcutissanik pineqartunik pisiaqarnissamut periarfissaat.

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup isertitat pillugit kisitsisitigut paasissutissaatai malillugit akissarsiat pisissutaasinnaasut agguaqatigiissillugit piffissami 2002-mit 2009-mi decembarip 31-ata tungaanut 0,2%-inik appariarsimapput, tassa 2002-mi akissarsiat pisissutaasinnaasut nalingi 100-nit 2009-p naanerani nalingi 98,8-nut appariarsimapput, tamatuma takutippaa, atuinermi akit piffissami 2002-mit 2009-mut akissarsianut naleqqiullutik qaffassimasut, taamaalilluni atuisartut 2002-mut sanilliullugu 2009-mi nioqcutissat pisiarisinnaasaat ikileriarput. 2010-mi 2011-milu uuliap akiata avatangiisinullu tunngatillugu akitsuutit annertuumik qaffakkiartoneri ilutigalugit aningaasarsiat qaffakkiartonerat annertuallaanngimmat akissarsiat pisissutaasinnaanerisa suli appariartornissaat ilimagisariaqarpoq.

4. Ileqqut periutsillu nalinginnaasut ineriartornerat.

Inuiaqatigiit imigassamut tupamullu tunngatillugu ileqquat ukiut qulikkuutaat kingulliit ingerlaneranni allanngorsimavoq. Tamatuma nassatarivaa, assersuutigalugu imigassap suliffeqarfinni atugaasarnera ukiut siuliisulli iluarineqarunnaarnera.

5. Atueriaatsit allanngortinneqarnerat.

1989-imili piginneqatigiilluni inissiaatit pillugit inatsit siulleq akuersissutigineqarmat, politikkerit tungaannit kissaatigineqarsimavoq, innuttaasut amerlanerit inissaminnik pissarsinissamut namminneq isumaginnittalissasut. Ilaqutariinnut ataasiakkaanut attartortumiit piginnittuulermemut ikaarsaarneq, ineqarnermut atatillugu qaammammut tusind koruunit arlallit nalingannut aningaasartuutaanerulersinnaavoq, tamatumalu kinguneranik ilaqutariit ataasiakkaat nioqcutissanik allanik sullinneqarnenillu atuisarnertik allanngortillugu. Taamatut allanngortitsinermi inuulluarniutaasinnaasut, soorlu imigassamik tupamillu atuneq unitsillugu imaluunniit annikillisillugu, sipaarutigineqarsinnaapput.

6. Kisermaassinertut ittumik ingerlatsineq.

Imigassanik aalakoornartortalinnik tupanillu tunisassianik eqqussuineq killilersugaavoq, immikkullu ittumik akuersissuteqarluni aatsaat eqqussisoqarsinnaavoq. Akuersissut tuniniaaqinnissamik sullissinissamilluunniit siunertaqartoq kisimi tunniunneqartarpoq. Aammattaaq immiaaqqanik imigassanillu kulsyrertalinnik tuniniaaneq, puiaasanik aalajangersimasunik atugaqarluni tuniniaasussaaneq aqcutigalugu killilersugaavoq.

Killilersuinerit taakkua kiisalu killilipilussuarmik unammilleqatigiittoqarnerata kingunerannik kisermaassinertut ittumik ingerlatsinerit arlaqarput, tamatumalu nassataanik akit atuisunut pisariaqanngitsumik qaffasinnerupput.

Inaarutaasumik nassuiaatit.

Immikkoortumi matumani misissueqqissaarnermi inerniliussat pingaarnerit naatsumik nassuiarneqarput, tassaasut:

1. Imigassap tupallu eqqussorneqarneranni akitsuutitigut iluanaarutit 2011-mi Aningaasanut inatsimmi missingiunneqartumut sanilliullugit annikinnerupput.
2. Tupanik imigassanillu aalakoornartortalinnik tunisassiat eqqussorneqarneranni akitsuutitigut iluanaarutaasartut 2002-miilli appariartorsimapput. Eqqussuineri akitsuutitigut iluanaarutit appariaataasa ilaat tupanik tunisassiat 2003-mi 2007-imilu akitsuutaasa qaffannerisigut aamma imigassat aalakoornartortallit akitsuutaasa 2007-imi qaffannerisigut matussuserneqarput.
3. Eqqussorneqartut akitsuutitigut qaffanneqartarnerisa ”killissartik” tikissimagaat takuneqarsinnaasorinarpoq, tassa nioqqutissanik pineqartunik atuisartut akileerusussuseqarnerat eqqarsaatigalugu. Akitsuutinik qaffaaqqittoqassappat eqqussorneqartut sulikiliartornissaat ilimanarluinnarpoq.
4. Pissutsit sunniutaasa arlallit atuneq appariarteqataaffigivaat. Pissutsit pineqartut assersuutigalugu tassaapput akissarsiat pisissutaasinnaasut appariartornerat, ileqqut allanngortinneqarnerat inatsisiliornerlu.
5. Uninngasuutit nikerisera malitsigisaannik eqqussorneqartut annertussusaat iluanaarutaasartullu ukiumit ukiumut allanngorarsinnaannerat pissutigalugu, ukiumi ataasiinnaanngitsumi piffissamili sivisunerusumi eqqusseqqusaajunnaarneq nalilersorneqartariaqarpoq. Assersuutigalugu takorloorneqarsinnaavoq, inuit angalasupilussuit nioqqutissanik allanik Kalaallit Nunaannut eqqussassanik pisiaqartinnatik uninngasuutiminnik atueqqaartarnissaat.

Aningaasaqarnermut ataatsimiititaliaq 2012-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummik suliaqarneranut atillugu Naalakkersuisut nalilerpaat, 2011-mi qaammagini arfineq pingasuni siullerni iluanaarutit aallaavigalugit, 2011-mi imigassamut tupamullu eqqussorneqartunut tunngatillugu akitsuutitigut iluanaarutaassasut 436 mio. kr.-t missaat, tassa imigassamut tunngatillugu 229 mio. kr.-t missaat aamma tupamut tunngatillugu 207 mio. kr.-t missaat.

2011-mi septembarip aallartinnerani imigassamut tunngatillugu naatsorsuinerit eqquutikannersut tupamut tunngatillugu naatsorsuinerit isumalluarfigineqarpallaarsimapput. Tamatumunnga Naalakkersuisut erseqqissumik nassuiaatissaqanngillat, isumaqarpulli pujortarneq pillugu inatsit nutaaq naatsorsuutigisamit sunniuteqarnerusimaq, tassa uninngasuutinik nikittoqarsimasinnaanera pissutaaqataasinnaammat.

Akitsuuteqanngitsunik eqqussisinnaanerup killilersorneqarnera iluanaarutaasinnaasunut killilersuisoq inerniliunneqarsinnaavoq, oqaatigineqarsinnaanngilarli, maleruaqqusat allanngortinneqarsimanngitsuuppata qanoq angusaqartoqarsimassagaluarnerisooq. Eqqarsaasersuutinut taakkununga

ilanngunneqartariaqarpoq, assersuutigalugu pujortarnermik inerteqquteqarnej pillugu inatsisip 2010-mi oktobarip aallaqqaataani atuutilersup imigassamik tupamillu atuinermut qanoq sunniuteqarsimanera.

Qularnaatsumik oqaatigineqarsinnaasutuaq tassaavoq, imigassamik tupamillu atuineq piffissami sivisunerusumi appariartorsimasoq, ukiunilu aggersuni taamatut ingerlaannarnissaa ilimanarteq. Minnerunngitsumik tupamut tunngatillugu, tassa nunanut kitaamiunut allanut sanilliullugu nunatsinni pujortartartut amerlanerungaatsiaramik.

Taamaalilluni erseqqissumik oqaatigineqarsinnaanngilaq akitsuuteqanngitsunik eqqussisinnaanerup unitsinneqarnerata nassataanik iluanaaruteqartoqarsimansoq. Imigassamilli tupamillu eqqussuinerup appariartornera Naalakkersuisut peqqissuseq pillugu politikianut naapertuuppoq. Politikkimut tamatumunnga tunngatillugu akitsuuteqanngitsunik eqqussisinnaanerup unitsinneqarnera ajornerpaamik pisoqassappat sunniuteqanngitsoorsinnaavoq, naatsorsuutigineqarporli politikkimut tapertaassasoq. Tamakkua tunngavigalugit Naalakkersuisut eqqussisinnaanermut nalunaarusiap Kalaallit Nunaanut akitsuuteqanngitsunik eqqussisinnaanermut nutaamik aaqqeqqillugu allanngortinneqarnissaa tunngavissaqarsorinngilaat.

Kattusseqatigiit Partiiat

06 juni 2012

Inatsisartut suleriaasianni § 37 naapertorlugu apeqquteqaat imaattoq Naalakkersuisunut ingerlateqqippara:

Naalakkersuisunut apeqqutit:

1. Nioqqutissat akitsuuteqanngitsut atorunnaarsinneqarnerisa kingunerisaannik akitsuusiussanik pissarsiarineqartartut allanngoriartornerat naliliisarluni misissuineq qanoq takutsitsiva ?
2. Nioqqutissat akitsuuteqanngitsut atorunnaarsinneqarnerisa kingunerisaannik KNI ukiup 2011-ip naalernerani nalunaaruteqarpoq Kangerlussuarmi pisiniarfiup kaavviaartitai 50 %-imik appariarsimasut, tamanna ilumoornerseq naalakkersuisut naliliiffigisimavaat-at ?
3. Nioqqutissat akitsuuteqanngitsut atorunnaarsinneqarneraniit Kangerlussuarmi sulisut qassit maannamut soraarsitaasimappat ?

(Inatsisartunut ilaasortaq Knud Fleischer, Kattusseqatigiit Partiiat)

Tunnqavilersuut:

Apeqqutinut qulaani pineqartunut atatillugu januarimi 2012-imi apeqquteqarnitsinni naalakkersuisut akissuteqaamminni ilaatingut allapput, aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfiup naatsorsuutigingaa naliliisarluni misissuineq 2012-imi upernaakkut saqqummiunneqassasoq.

Taamaammat Kattusseqatigiit Partiiianiit paasisaqarfiginerussallungu soqutingaarput, nioqqutissanik akitsuuteqanngitsumik eqqussisinnaanerup atorunnaarsinneqarnera aningaasatingut aamma sulisoqarnikkut qanoq sunniuteqarsimanersoq?